

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ
ПРАЦЬ

Донецького державного
університету управління

ТОМ XVIII

Випуск 302

Серія “Державне управління”

**“Сучасні проблеми
державного управління в
умовах системних змін”**

Маріуполь 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Донецького державного університету
управління

ТОМ XVIII

**Серія “Державне управління”
Випуск 302 “Сучасні проблеми
державного управління в умовах
системних змін”**

Маріуполь 2017

Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін». Серія "Державне управління". Т. XVIII, вип. 302. – Маріуполь, ДонДУУ, 2017. – 258 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна колегія:

головний редактор – д.держ.упр., проф. Марова С.Ф.;

заступник головного редактора – д.е.н., доц. Балусва О.В.;

д.е.н., проф., академік НАН України Амона О.І. (Інститут економіки промисловості НАН України);

д.е.н., проф. Бардась А.В. (ДВНЗ «Національний гірничий університет»);

д.соц.н., проф. Бурега В.В. (НТУ «Харківський політехнічний інститут»);

д.держ.упр., проф. Діденко Н.Г. (ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України);

д.держ.упр., проф. Комар Ю.М. (Донецький державний університет управління);

д.держ.упр., проф. Орлова Н.С. (ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України);

д.держ.упр., проф. Стойка А.В. (Київський університет імені Бориса Грінченка);

д.держ.упр., проф. Ткачова Н.М. (Хмельницький університет управління та права);

д.держ.упр., проф. Токарева В.І. (Донецький державний університет управління);

д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Устименко В.А. (Інститут економіко-правових досліджень НАП України)

д.держ.упр., проф. Халецька А.А. (ДНВЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України);

д.держ.упр., проф. Чернин О.І. (Донецький державний університет управління)

Збірник розрахований на науковців, працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрів і студентів.

Затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.10.2015 р. № 1021 як фахове видання з державного управління.

Адреса редакції: 87535, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

Телефон: (0629) 38-97-74

Видається за рішенням Вченої ради ДонДУУ.

© Донецький державний університет управління, 2017

ЗМІСТ

Гончаренко І. Г. ДЕФІНІЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ З ВІДНОВЛЕННЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ ПОСТТРАЖДАЛИХ ВІД КОНФЛІКТУ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	6
Лобас В. М., Марченко В. В., Арцатбанова О. В. ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТА БЕЗПЕКУ ПІДПРИСМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	13
Адамчук О. В., Гетманюк С. П., Салюк С. В. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ОРГАНАМИ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	21
Деля О. В. ПОЛІТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СИСТЕМА ІНСТИТУТІВ	28
Дяченко О. П. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	37
Козаченко Ю. В. ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ПІДХОДІВ В МЕНЕДЖМЕНТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД – УТВОРЕННЯ СПІЛЬНИХ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ СПІВРІБІТНИЦТВА	47
Веп. МінМін, Пруненко Д. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	58
Кравченко О. В. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИТУАЦІЇ В ДОНБАСІ НАПЕРЕДОДНІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ	64
Вернигор І. Ю. ІСТОРІЧНІ ВИТОКИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ НАУКОВИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	71
Гірман О. С. МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	83
Озаровська А. В. РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ	98
Сердюк М. Ю. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В ІЗРАЇЛІ ДЛЯ УКРАЇНИ	110
Супрун К. В. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ УКРАЇНИ	116
Шабанова М. О. ПРОБЛЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ З ОГЛЯДУ НА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	127
Романенко К. М. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІВ	141
Діденко Н. Г. ЄВРОПЕЙСЬКА ПІДТРИМКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	147
Аракелова І. О. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	164

Балусва О. В., Лісютін А. І. ВПЛИВ «ПАТЕНТНОГО ТРОЛІНГУ» НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН В УКРАЇНІ	177
Нестеров О. Ю. ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ПОЛІМЕРНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗА РАХУНОК УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕКСТРУДУВАННЯ	187
Приліпко С. М. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ ЗАСАДАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	193
Фурсін О. О., Александрова Н. Б. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ	204
Верительник С. М. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ	213
Юхненко М. А. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	225
Бурлаков О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЇ ПРО РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНИ ВЛАДИ НА АКТИВІЗАЦІЮ ГРОМАДЯН ДО УЧАСТІ В ПРОЦЕСІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	244
Островий О. В. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ	251

CONTENTS

Honcharenko I. DEFINITION OF PUBLIC POLICY ON RECOVERY AND REINTEGRATION AFFECTED BY THE CONFLICT AREAS	6
Lobas V., Marchenko V., Artsatbanova E. THE INFLUENCE OF CORPORATE CULTURE ON EFFICIENCY OF THE ACTIVITY AND SAFETY OF THE ENTERPRISE IN MODERN CONDITIONS	13
Adamchuk O., Hetmaniuk S., Saliuk S. THE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN ENSURING THE INTERNAL SECURITY OF THE STATE BY THE AUTHORITIES OF THE BORDER GUARD AND THE POSSIBILITY OF ITS APPLICATION IN UKRAINE	21
Delia O. POLITICAL ENVIRONMENT OF PUBLIC POLICY AS A SYSTEM OF INSTITUTIONS	28
Diachenko O. THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE EFFICIENCY OF PUBLIC GOVERNMENT MECHANISMS IN THE FIELD OF SHADOW ECONOMY	37
Kozachenko Yu. IMPLEMENTATION OF NEW APPROACHES IN MANAGEMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES – ESTABLISHMENT OF JOINT BODIES OF MANAGEMENT BY COOPERATION SUBJECTS	47
Wen Mingming, Prunencko D. PECULIARITIES OF FORMATION OF SCIENTIFIC POTENTIAL	58
Kravchenko O. ANALYSIS OF THE INFORMATION SITUATION IN DONBAS TOWARDS THE RUSSIAN AGGRESSION ON THE EASTERN UKRAINE	64

Vernyhor I. HISTORICAL ORIGINS OF THE STATE ATTESTATION SYSTEM OF SCIENTIFIC PERSONNEL OF THE HIGHEST QUALIFICATION IN UKRAINE	71
Girman O. MECHANISM FOR ELABORATION OF REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGY	83
Ozarovska A. HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE: HISTORICAL AND CULTURAL CONTEXT	98
Serdiuk M. PROSPECTS FOR INTRODUCING THE EXPERIENCE OF THE FUNCTIONING HEALTH INSURANCE IN ISRAEL FOR UKRAINE	110
Suprun K. PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A FACTOR TO PROVIDING INNOVATIVE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SYSTEM (PROFESSIONAL-TECHNICAL) EDUCATION OF UKRAINE	116
Shabanova M. PROBLEMS OF PENSION PROVISION IN UKRAINE AND THEIR METHODS FOR EXTINGUISHING EXTERNAL EXPERIENCE	127
Romanenko K. INNOVATIVE APPROACHES TO MANAGEMENT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL WORKERS	141
Didenko N. EUROPEAN SUPPORT FOR INTERNALLY DISPLACED PEOPLE IN UKRAINE	147
Arakelova I. ANALYSIS OF MAIN PROFITS OF PUBLIC SUPPORT FOR INTERNAL TRANSFER BUSINESS IN UKRAINE	164
Balucva O., Lisutin A. INFLUENCE OF "PATENT TROLLEIN" ON SOCIO-ECONOMIC STATE IN UKRAINE	177
Nesterov O. ENVIRONMENTAL MANAGEMENT OF WASTE POLYMERIC MATERIALS BY IMPROVING THE TECHNOLOGY OF EXTRUSION	187
Prilipko S. MECHANISMS OF PUBLIC MANAGEMENT OF CONCEPTUAL FACILITIES OF RURAL REGIONS SUSTAINABLE DEVELOPMENT ON REGIONAL LEVELS	193
Fursin O., Aleksandrova N. FEATURES OF THE STATE REGULATION OF THE LAND MARKET IN UKRAINE	204
Verytelnyk S. LEGISLATIVE SUPPORT FOR THE IMPLEMENTATION OF LOCAL GOVERNMENT REFORM AND DECENTRALIZATION OF POWER: MAJOR ISSUES AND ACHIEVEMENTS	213
Yukhnenko M. APPROACHES TO THE FORMATION OF THE ORGANIZATIONAL MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION OF CRAFTS MAINTENANCE	225
Burlakov O. THE RESEARCH OF THE INFORMATION INFLUENCE ABOUT REGIONAL AUTHORITIES ON THE CITIZENS ACTIVATION TO PARTICIPATE IN THE PUBLIC ADMINISTRATION PROCESS	244
Ostroviy O. PRIORITY DIRECTIONS OF CYBER SECURITY DEVELOPMENT IN UKRAINE	251

електроприводом, при цьому черв'ячний шнек виконаний цільним із двома або більше зонами, причому кут нахилу гвинтового каналу в кожній зоні. При конкретизуванні розрахунків використовували експериментальні дані за джерелами [7; 8].

Звідки за розрахунками по трансцендентному рівнянню для загального випадку неважко встановити значення кутів нахилу гвинтового каналу: для зони завантаження $\varphi_{(a)} = 85,5$ град., для зони стискування $\varphi_{(b)} = 84,3$ град., для зони гомогенізації $\varphi_{(c)} = 89,3$ град., для зони дозування $\varphi_{(d)} = 88,5$ град. Виконання шнека екструдера із визначеними значеннями кутів нахилу гвинтового каналу по зонах забезпечить рівний протитиск по всіх зонах екструдера. Виготовлення шнеку можливо методами лиття, штампування або накачування по ділянках.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В статті показана екологічна перспективність напряму розвитку теорії та технології переробки вторинних полімерів, кількість відходів яких з кожним роком збільшується. Підтверджено, що для переробки термопластичних полімерів найбільш придатними та універсальними є способи екструзії та соекструзії. Для вирівнювання протитиску прес-маси при її просуванні вздовж шнеку та покращення якості продукції і розширення технологічних можливостей екструдера, шляхом аналітичного розгляду схеми екструдуювання, встановлений вираз для визначення необхідного кута нахилу гвинта шнеку, що потрібно враховувати при конструюванні машини. Розроблено методику розрахунку конструктивних параметрів шнеку екструдера та наведений приклад розрахунку для конкретного випадку, що відповідає умовам переробки полістилену низького тиску.

Список використаних джерел:

1. Филатов В. А. Вредные вещества в промышленности. Справочник / Под общ. ред. В. А. Филатова, В. А. Курляндского. – Л.: Химия, 1993. – 463 с.
2. Дядичев В. В. Соекструзійна обробка вторинних полімерних матеріалів (теорія, технологія, обладнання) [Текст]: автореф. дис... д-ра техн. наук: 05.03.05 / Дядичев Валерій Володиславович; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2003. – 36 с.
3. Торнер Р. В. Оборудование заводов по переработке пластмасс: учеб. пособие для вузов / Р. В. Торнер, М. С. Акутин. – М.: Химия, 1986. – 400 с.
4. Басов Н. И. Оборудование для производства объемных изделий из

термопластов / Н. И. Басов, В. С. Ким, В. К. Скуратов. – М.: Машиностроение, 1972. – 272 с.

5. А.с. 2038206 СССР, МПК 6 В 29 N 3/26, 5/02. Экструзионный пресс / Г. Я. Жибуль (СССР). – № 8344921, заявл. 20.08.1991, опубл. 21.05.1993, Бюл. № 19.

6. А.с. 188654 СССР, МПК 4 В 29 F, 3/00. Двухпозиционный термопластавтомат / Э. Л. Калинин, И. С. Кричевер, Т. П. Николенко, И. М. Рабинович. – № 793085/23-5, заявл. 03.09.1962, опубл. 01.11.1966, Бюл. 22.

7. Шенкель Г. П. М. Влияние результатов исследовательских работ на конструкцию шприц-машины // Переработка полимеров: сб. пер. / Под ред. Р. В. Торнера. – М.; Л.: Химия, 1964. – С. 9-81.

8. Якоби Г. Р. Механизм течения в одночервячной шприц-машине // Переработка полимеров: сб. пер. / Под ред. Р. В. Торнера. – М.; Л.: Химия, 1964. – С. 105-127.

УДК 352.071:631

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ ЗАСАДАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

ПРИЛПКО С. М.,

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри публічного
управління та публічної служби
Національної академії державного
управління при Президенті України

У статті визначено теоретико-сміслові значення термінів «сільська територія», «сталі розвиток сільських територій» та «публічне управління сталим розвитком сільських територій». У ході проведеного дослідження узагальнено, доповнено і структуровано концептуальні складові сталого розвитку сільських територій. Доведено, що перехід сільських громад та територій до сталого розвитку передбачає реалізацію галузевих взаємодій села з поступовим подоланням великих структурних територіальних та галузевих диспропорцій. Визначено рівні публічного управління сталим розвитком

сільських територій. Проаналізовано основні принципи реалізації «Концепції розвитку сільських територій». Запропоновані концептуальні засади механізмів публічного управління сталим розвитком сільських територій на регіональному рівні.

Ключові слова: публічне управління, механізм публічного управління, сільська територія, сталий розвиток, розвиток регіону, малі форми господарювання, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи.

В статті определены теоретико-смысловое значение терминов «сельская территория», «устойчивое развитие сельских территорий» и «публичное управление устойчивым развитием сельских территорий». В ходе проведенного исследования обобщены, дополненные и структурированные концептуальные составляющие устойчивого развития сельских территорий. Доказано, что переход сельских общин и территорий к устойчивому развитию предполагает реализацию отраслевых взаимодействий села с постепенным преодолением больших структурных территориальных и отраслевых диспропорций. Определены уровни публичного управления устойчивым развитием сельских территорий. Проанализированы основные принципы реализации «Концепции развития сельских территорий». Предложено концептуальное основы механизмов публичного управления устойчивым развитием сельских территорий на региональном уровне.

Ключевые слова: публичное управление, механизм публичного управления, сельская территория, устойчивое развитие, развитие региона, малые формы хозяйствования, сельскохозяйственные обслуживающие кооперативы.

The theoretical and content meanings of the terms «rural territory», «sustainable development of rural territories» and «public administration by sustainable development of rural territories» were defined in the article. In the course of research, the conceptual components of the sustainable development of rural areas are summarized, supplemented and structured. It is proved, that the transition of rural communities and territories to sustainable development envisages the implementation of sector interactions of the village with the gradual overcoming of large structural territorial and industry disproportions. The levels in public administration by sustainable development of rural areas are defined. The basic principles of implementation of the «Concept of development of rural territories» are analyzed. The conceptual foundations of the mechanisms of public administration by the sustainable development of rural territories at the regional level are offered.

Key words: public administration, mechanism of public administration, rural territory, sustainable development, development of the region, small forms of business activity, agricultural service cooperatives.

Постановка проблеми. В останні десятиліття у світовій науці велика увага приділяється дослідженням, присвяченим питанням сталого розвитку територій. Особливий інтерес представляють сільські території як найбільш слабка ланка просторового розвитку, яка переживає системну кризу [1], і

характеризується такими проблемами, як погіршення демографічної ситуації; бідність і високий рівень безробіття; зниження якості життя, скорочення мережі закладів соціальної інфраструктури, звуження доступу сільського населення до основних соціальних послуг – освіти та охорони здоров'я [2, с. 79]; руйнування еволюційно-сформованої системи сільського розселення [3, с. 54]; відомча роз'єднаність в управлінні сільськими територіями на регіональному і місцевому рівнях [4, с. 58]; моногалузовий характер економіки села, орієнтованої на сільськогосподарське виробництво [5, с. 52]; обмежений доступ до ринків продукції, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, обумовлений низьким рівнем розвитку в сільській місцевості ринкової та інженерної інфраструктури [6, с. 215]; слабкість інститутів громадянського суспільства в сільських районах [7]; недосконалість розвитку альтернативних сільському господарству сфер зайнятості населення [8, с. 69].

Одним з найбільш ефективних способів переломлення кризової ситуації на селі є використання принципово-інноваційних елементів публічного управління розвитком територій на регіональному рівні. За таких умов дане питання, наразі, набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні положення управління сталим розвитком регіонів та сільських територій висвітлено у працях: Маліка М. Й. [5], Мельника С. І. [2], Орлатого М. К. [6], Лупенка Ю. О. [6], Могильного О. М. [6], Павлова О. І. [9], Саблука П. Т. [3], Славова В. П. [8], Коваленка О. В. [8], Хвесика М. [10], Юрчишина В. В. [11] та інших. Проблематику специфіки державного управління та регулювання територіального розвитку відображено у роботах: Ковбасюк Ю. В. [1], Коротич О. Б. [4], Радченко О. В. [12], Федорчак О. [7] та ін.

Невирішені частини проблеми. У працях згаданих авторів розглядаються питання розвитку сільських територій зокрема: використання земельних ресурсів сільських територій, чинники розвитку сільських територій, трудовий потенціал сільських територій тощо. Разом з тим, питання застосування механізмів публічного управління сталим розвитком сільських територій потребують узагальнення, систематизації та уточнення. Вони не втрачають своєї важливості та актуальності і обумовлюють тематику дослідження.

Мета статті – дослідження концептуальних принципів та засад у сфері публічного управління сталим розвитком сільських територій.

Зважаючи на мету статті, головним завданням дослідження є розробка теоретико-практичних рекомендацій щодо застосування механізмів управління сталим розвитком сільських територій.

Об'єктом дослідження є механізми публічного управління сталим розвитком сільських територій на регіональному рівні.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до розвитку інструментів публічного управління сталим розвитком сільських територій.

Теоретичною та методологічною основою дослідження слугували основні положення й розробки вітчизняних вчених та зарубіжний досвід з проблем публічного управління та державного регулювання, сталого розвитку територій, особисті оцінки автора. У процесі проведення дослідження було використано аналітичний, монографічний, абстрактно-логічний методи досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рішення проблем сталого розвитку аграрної економіки та підвищення добробуту населення в Україні багато в чому визначається розвитком сільських територій. У нашій країні протягом багатьох століть основним напрямом розвитку сільської місцевості було сільськогосподарське виробництво, навколо якого й об'єднувалися сільські поселення й громади для ведення спільної справи. Це призвело до одностороннього аграрного розвитку сільських територій, часто нерационального розміщення на них продуктивних сил, нерозвиненості соціально-побутової інфраструктури і інших серйозних проблем, які призвели до виникнення кризових явищ на селі.

Історично під селом розуміли селище, в якому проживав власник земель, а оточуючі його населені пункти іменувалися селами. На початку ХХ століття селом прийнято було назвати сільське поселення, в якому була церква [11, с. 4].

На думку Орлатого М.К. та ін. [6, с. 215] «село як соціально-територіальна підсистема суспільства, являє собою єдиний соціально-економічний, територіальний, природний та історико-культурний комплекс, до складу якого входить сільське населення, сукупність суспільних відносин, пов'язаних з його життєдіяльністю, а також територія і матеріальні об'єкти на ній».

У різних джерелах з економіки та соціальної географії поняття «сільська територія» визначається як «населена місцевість поза межами великих міст з її природними умовами і ресурсами, сільським населенням і

уречевленими результатами праці людей, тобто різноманітними елементами матеріальної культури і основних виробничих фондів на даній території» [8, с. 69].

Таким чином, під сільською територією (сільською місцевістю) багато вчених [3; 8; 9; 11] розуміють території за межами міст, до складу яких входять території сільських населених пунктів і міжселищні території.

Основою сучасного управління сільськими територіями має бути перехід до сталого розвитку, озвучений в «Концепції розвитку сільських територій» [13]. Сталий розвиток сільських територій – це стабільний соціально-економічний розвиток сільських територій, збільшення обсягу виробництва сільськогосподарської і рибної продукції, підвищення ефективності сільського господарства і рибогосподарського комплексу, досягнення повної зайнятості сільського населення та підвищення рівня його життя, а також раціональне використання земель [14]. Вперше термін «сталий розвиток» був згаданий у Всесвітній стратегії охорони природи, яка була розроблена Міжнародним союзом охорони природи і природних ресурсів, Комітетом ООН з навколишнього середовища і Світовим фондом дикої природи. В ній наголошувалося на необхідності врахування екологічних факторів у процесі соціально-економічного розвитку. Потім під егідою ООН в 1983 р. була створена Всесвітня комісія з навколишнього середовища і розвитку (МКОСР), яка під головуванням Г. Х. Брунтланд підготувала доповідь «Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future», де вперше була висунута концепція сталого соціально-економічного розвитку в рівновазі з навколишнім середовищем (sustainable development) [15].

Колектив авторів Савков А.П., Орлатий М.К. та ін. [16, с. 15] розглядають публічне управління розвитком сільських територій як «форму діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування», що проявляється у прийнятті відповідних нормативно-правових актів, концепцій, стратегій і програм, спрямованих на розв'язання соціально-економічних проблем сільської місцевості та покращання умов проживання сільських мешканців». Вони вважають, що до механізмів публічного управління у розвитку сільських територій слід віднести сукупність принципів, форм і методів управління, спрямованих на досягнення поставленої мети. Слід доповнити, що механізми публічного управління повинні включати також різні інструменти і важелі, спрямовані на досягнення поставленої мети і виконання завдань з урахуванням

комплексного підходу у забезпеченні соціально-економічного розвитку сільських територій та охорони довкілля у їх межах.

На нашу думку, в Україні концептуальні засади механізмів публічного управління сталим розвитком сільських територій на регіональному рівні повинні бути спрямовані на розвиток соціально-економічної сфери з урахуванням збалансованого природокористування і реалізовуватися завдяки інструментам і важелям за такими основними напрямками:

- підтримка розвитку малих форм господарювання у сільському господарстві на кооперативних засадах;
- забезпечення покращення соціально-економічних і екологічних умов проживання населення (житлове будівництво, транспортне сполучення, освіта, медицина, культура і дозвілля, побутове обслуговування, рекреаційні ресурси);
- розвиток несільськогосподарського підприємництва;
- надання інформаційно-консультаційних послуг;
- сприяння у отриманні доступних кредитів для виробників сільськогосподарської продукції;
- удосконалення в сільському господарстві системи хеджування (мінімізації цінових ризиків та можливих втрат);
- розробка інноваційних принципів у формуванні процесу сталого розвитку сільських територій.

Як показує досвід, ініціаторами сталого розвитку у регіонах виступають органи публічної влади, представлені виконавчими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Тому, управління сталим розвитком сільських територій можна вважати інструментом державного регулювання розвитку територій. Необхідність використання механізму публічного управління розвитку сільських територій не викликає сумніву. Однак, на даний час відсутній добре відпрацьований механізм застосування стратегічного управління до сільської місцевості, тому що не розроблено систему, що враховує специфіку функціонування сільських утворень.

Головна мета розвитку сільських територій озвучена в «Концепції розвитку сільських територій» [13], досягнення якої дасть змогу забезпечити продовольчу безпеку, підвищити конкурентоспроможність української економіки і добробут громадян. На основі Концепції, слід виділити окремі рівні публічного управління сталим розвитком сільських територій (табл. 1).

Комплексний підхід до сталого розвитку сільських територій був здійснений завдяки реалізації попередньої Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року [17]. Основна її мета полягала у піднесенні розвитку як сільського господарства, так і створення об'єктів соціальної інфраструктури на селі. Основними її завданнями стали: підвищення економічної ефективності аграрного виробництва і рівня зайнятості сільського населення, розвиток підприємництва, забезпечення комплексного розвитку сільських територій з врахуванням раціонального співвідношення у поєднанні соціально-економічних можливостей з охороною довкілля. На жаль, до кінця 2015 року не усі заходи програми були профінансовані через поступове виникнення системної кризи у забезпеченні сталості сільських територій та підтримки малих форм господарювання на селі.

У сучасних умовах важливим напрямком розвитку економіки регіону є підвищення ефективності малих форм господарювання [10, с. 9]. На нашу думку, розвиток фермерських господарств та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів за допомогою державних програм підтримки сприятиме сталому розвитку сільських територій в цілому.

Таблиця 1

Рівні державного управління сталим розвитком сільських територій*

Рівень території	Глибина опрацювання	Результат
Держава	Комплексний підхід та чітко окреслені напрямки переходу до сталого розвитку сільських територій. Реформа системи управління. Нормативно-правове забезпечення, організація матеріальної, наукової, навчальної та консультаційної підтримки. Міжсекторіальний підхід та міжвідомча координація. Умови територіального планування.	Концепція сталого розвитку сільських територій країни. Напрями, заходи і механізми здійснення аграрної політики, продовольчої безпеки та охорони навколишнього середовища, їх організаційного, матеріального, наукового та іншого забезпечення. Регіональна програма розвитку села та підпрограми, спрямовані на забезпечення сталого розвитку сільських територій.
Регіони	Розробка цілей і завдань сталого розвитку у регіонах, забезпечення міжсекторіального підходу та міжвідомчої координації на регіональному рівні у розрізі типів сільських територій та територій, особливо тих, які	Цільові регіональні програми, спрямовані на вирішення проблем аграрного сектора, підвищення рівня і якості життя у населенні сільської місцевості, зниження демографічної напруженості, розвиток альтернативних форм зайнятості

Продовження табл. 1

	охороняються. Формування програм і планів укрупнених заходів. Планування міжрегіональних заходів. Прив'язка програм сталого сільського розвитку до стратегій регіонального розвитку. Узгодження цільових програм соціально-економічного розвитку зі стратегіями розвитку регіонів.	на селі, розвиток соціальної інфраструктури у сільській місцевості, розширення доступу до житла, як складової частини регіональних програм переходу до сталого розвитку. Умови конкурсного виділення коштів та порядку їх використання.
Області	Розробка цілей і завдань переходу до сталого розвитку сільських територій з урахуванням всіх потенціалів, формування програми деталізованих заходів. Прив'язка програм сталого сільського розвитку до територіального планування сільських територій.	Стратегічні плани розвитку, цільові соціально-економічні програми, проєкти розвитку та розбудови районів і сільських поселень.

*Джерело: побудовано автором на основі аналізу [13].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. №664-р. схвалено Концепцію розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки [18]. Її мета полягає у створенні необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації, покращення матеріально-фінансового становища сільського населення. Для цього слід зосередитися на виконанні завдань, пов'язаних з підвищенням рівня зайнятості сільського населення через створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, диверсифікацією видів діяльності у фермерських господарствах, залученням інвестиційних ресурсів за допомогою пільгових умов кредитування, отриманням власниками паїв додаткових доходів завдяки передачі земель сільськогосподарського призначення у оренду тощо.

Концепція спрямована на досягнення певних показників і цільових індикаторів: кількість фермерських господарств з користуванням землями сільськогосподарського призначення з площею до 100 га (%), питома вага фермерських господарств у виробництві валової продукції (%), кількість сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (од.), площа сільськогосподарських угідь для вирощування органічної продукції (%),

об'єкти переробки продукції (од.), поголів'я ВРХ (%), частка виробництва тваринницької продукції (%), енергооснащеність фермерських господарств (%).

Планується, що реалізація Концепції протягом 2018-2020 років сприятиме збільшенню на 10% кількості малих фермерських господарств з площею сільськогосподарських угідь до 100 га, зростанню кількості обслуговуючих кооперативів на 40-50 одиниць, створенню на кооперативних засадах 15 переробних цехів з первинної обробки товарної продукції.

Для здійснення напрямків розвитку кооперативного руху та вдосконалення функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Міністерство аграрної політики та продовольства України повинно виступати ініціатором розробки цільових програм підтримки кооперації на державному і місцевому рівнях. Їх учасниками, крім сільгосптоваровиробників, повинні стати органи виконавчої і законодавчої влади, органи місцевого самоврядування, профільні громадські ради, науково-дослідні інститути та інші організації. Важливо, щоб регіональні програми були сформовані з урахуванням сучасних вимог, які беруть до уваги особливості і специфіку території, за забезпечували комплексний підхід до її розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У ході проведеного дослідження встановлено, що концептуальні засади публічного управління сталим розвитком сільських територій на регіональному рівні полягають у збалансованому розвитку соціально-економічної та інституційної складових, що впроваджується шляхом розробки, затвердження та реалізації відповідних стратегічних та концептуальних нормативно-правових документів та програм. Визначальним серед них в Україні, на сьогодні є «Концепція розвитку сільських територій» та Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки». Вказані документи мають стати орієнтиром подальших планів дій для реалізації майбутніх реформ та перетворень. Найперше наголосимо на векторі розвитку, який повинен забезпечити сталий розвиток держави (у тому числі регіонів) та проведення в ній структурних реформ, наслідком чого має стати підвищення стандартів та якості життя на державному та регіональному рівнях.

Подальші дослідження мають бути спрямовані в напрямку проведення наукових досліджень у сфері публічного управління розвитком

сільськогосподарської обслуговуючої кооперації сільських територій; як основи територіального розвитку на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://derzhava.in.ua:8081/ndi/encyclopedia/default.aspx>.
2. Мельник С. І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села / С. І. Мельник. – К.: ІАЕ, 2004. – 428 с.
3. Саблук П. Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П. Т. Саблук. – Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 51-56.
4. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком країни: визначення основних понять / О. Б. Коротич // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 2. – С. 57-61.
5. Малік М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М. Й. Малік. – Економіка АПК. – 2008. – №5. – С. 51–58.
6. Орлатий М. К. Розвиток сільських територій України // М. К. Орлатий, Ю. О. Лупенко, О. М. Могилюк // Збір. наук. праць Націонал. академії державного управління при Президенті України. – К.: Вид-во НАДУ. – № 1. – 2006. – С.214-224.
7. Федорчак О. Зміст, структура та класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Демократичне врядування : науковий вісник [Електронне наукове фахове видання]. – 2008. – Вип. 14/15. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Edu/2008_14_15/fail/Fedorchak.pdf.
8. Славов В. П. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій / В. П. Славов, О. В. Коваленко // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 9. – С. 68-71.
9. Павлов О. І. Сільські території України: історична трансформація парадигми управління: Монографія. – Одеса: Астропринт, 2006 – 276 с.
10. Хвесик М. Сталій розвиток України : проблеми та перспективи / М. Хвесик. – Економіст. – 2011. – №4. – С. 8-9.
11. Юрчишин В. В. Сільські території як системоутворюючі фактори розвитку аграрного сектору економіки / В. В. Юрчишин. – Економіка АПК. – 2005. – № 3. – С. 3-10.

12. Радченко О. В. Категорія «механізм» у системі державного управління / О. В. Радченко // Держава та регіони: наук.-вироб. журн. Серія: Державне управління. – 2009. – № 3. – С. 64-69.

13. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р. – Київ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80>

14. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>

15. Brundland G. H. «Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future». Oslo, 20 March, 1987. [Online], Available at: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>.

16. Публічне управління сільськими територіями України: навч. Посіб. / авт.-упоряд.: А. П. Савков, М. К. Орлатий, М. І. Кучер [ін.]; за ред. А. П. Савкова, М. К. Орлатого, М. І. Кучера; Нац. акад. держ. упр. При Президенті України; НАДУ. – Київ: Фенікс, 2016. – 336 с. – (Серія «Б-ка сільськ. голови»).

17. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1158 – Київ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1158-2007-%D0%BF>

18. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 664-р. – Київ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80>

Наукове видання

Збірник наукових праць Донецького державного університету
управління

**«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В
УМОВАХ СИСТЕМНИХ ЗМІН»**

Серія «Державне управління»

Том XVIII

ВИПУСК 302

Мови: українська, російська, англійська

Відповідальний за випуск

Балуєва О.В.

Технічний редактор

Пігарева Г.І.

Підписано до друку 27.09.2017. Формат 60x84/16. Папір офісний.
Гарнітура Times New Roman Сут. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 15,0.
Обл.-вид. арк. 14,0. Наклад 100 прим.

Донецький державний університет управління 87513,
м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58